

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТІЮКА»

Факультет філології, психології та педагогіки
Кафедра психології та педагогіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної та
навчальної роботи

Анатолій МАРТИНЕНКО

2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Гендерна психологія»
(назва навчальної дисципліни)

підготовки магістра
(назва ступеня вищої освіти)
спеціальності 053 «Психологія»
(код і назва спеціальності)

Полтава
2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Гендерна психологія» для студентів спеціальності 053 Психологія, другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Складена відповідно до освітньої програми Практична психологія 2024 року.

Розробник: Хоменко С.Г, доктор філософії за спеціальністю 053 Психологія, доцент кафедри психології та педагогіки.

Погоджено:

Гарант освітньої програми Вікторія ШЕВЧУК

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та педагогіки

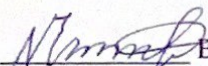
Протокол від «27» серпня 2024 року №1

Т.в.о. завідувача кафедри психології та педагогіки Вікторія ШЕВЧУК

«27» серпня 2024 року

Схвалено навчально-методичною комісією факультету філології, психології та педагогіки

Протокол від «29» серпня 2024 року № 1

Голова навчально-методичної комісії факультету філології, психології та педагогіки Віктор ЧЕРНИШОВ

«29» серпня 2024 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		форма навчання денна
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Вибіркова
Загальна кількість годин – 90		
Модулів – 1	Спеціальність: 053 Психологія	Рік підготовки:
Змістових модулів – 1		1-ий
		Семестр
		2-ий
		Лекції
Індивідуальне завдання – не передбачено планом	Ступінь вищої освіти: магістр	10 год.
		Практичні, семінарські
		22 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		58 год.
		Індивідуальна робота:
		-
		Вид контролю:
		Диференційований залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 32/58

2. Мета навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни полягає у формуванні у студентів системи знань і професійних компетенцій в галузі фундаментальних досліджень, прикладних розробок і практики гендерної психології, засвоєння психологічних знань про розвиток гендерної ідентичності та соціалізації і вплив на них різних інститутів суспільства, про специфіку гендерних відносин, особливості психології жінок та чоловіків.

Вивчення курсу дозволить сформувати наступні загальні компетентності: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; цінування та повага різноманітності та мультикультурності; здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Вивчення курсу дозволить сформувати наступні спеціальні компетентності: здатність організувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології; здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності; здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Попередньо опановані дисципліни: «Організація наукових досліджень та академічна доброчесність», «Психологія сім'ї», «Актуальні проблеми практичної психології», «Психологія вищої школи».

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

- Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.
- Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.
- Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
90-100	A	Відмінно	Здобувач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції Здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін.	Високий , що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни.

82-89	В	Добре	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вмie застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.	Достатній , що забезпечує здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач.
74-81	С	Добре	Здобувач в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають ускладнення.	Достатній , конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.
64-73	D	Задовільно	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем,	Середній , що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни.
60-63	Е	Достатньо	Здобувач має певні знання матеріалу, передбаченого робочою програмою, володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використанням основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є	Середній , що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни.

35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання заліку	Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни Здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних і лабораторних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у Здобувача відсутні.	Низький , не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Здобувач не допущений до здачі заліку.	Незадовільний , здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: стандартизовані тести, які вирішуються на практичних заняттях; презентації результатів виконаних завдань самостійної роботи; диференційований залік.

7. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Основи психології гендеру

Тема 1. Вступ до гендерної психології. Історія розвитку гендерної психології.

Гендерна психологія як галузь психологічного знання. Розділи психологічної науки, що визначили структуру гендерної психології: диференційна психологія та психологія розвитку. Структура гендерної психології. Предмет гендерної психології: визначення в зарубіжній та вітчизняній науці. Сучасний стан предмету. Мета та завдання гендерної психології на сучасному етапі як нової наукової парадигми аналізу соціальних стосунків. Історія розвитку гендерної психології. Фемінізм як альтернативна філософська концепція соціокультурного розвитку. Виокремлення гендерних досліджень в окрему галузь. Гендерні дослідження як новий концептуальний проект фемінізму.

Практичне заняття № 1.

Практичне заняття № 2.

Тема 2. Базові поняття гендерної психології. Основні напрями досліджень психології гендеру.

Історія появи терміну “гендер”. Порівняльний аналіз підходів до визначення гендеру в зарубіжній та вітчизняній психології. Загальна характеристика категорії гендеру як відмінної від біологічної категорії статі, соціальної за походженням, як соціальних відносин чи соціально організованого, соціально закріпленого поділу ролей на чоловічі та жіночі. Характеристика категорії “стать” як складної багаторівневої системи, елементи якої формуються різночасно, на різних стадіях індивідуального розвитку, онтогенезу. Динаміка заміни використання терміну “стать” на термін “гендер” у соціально-психологічних дослідженнях. Співвідношення статі та гендеру: біологічного та соціального.

Практичне заняття № 3.

Практичне заняття № 4.

Тема 3. Розвиток гендерної ідентичності. Гендер і соціум.

Різні підходи до визначення гендерної ідентичності в залежності від парадигми досліджень. Гендерна ідентичність, статево-рольова ідентичність, психологічна стать особистості: співвідношення понять. Значення статевої ідентифікації та статевої самосвідомості. Психологічна стать особистості як процес реального оволодіння особистістю чоловічої чи жіночої ролі, досягнення певного рівня статевої самосвідомості та статевої ідентифікації. Основні характеристики психологічної статі особистості: засвоєння дитиною статевої ролі. Когнітивні, емоційні та поведінкові компоненти гендерної ідентичності. Концепція формування статевої (гендерної) ідентичності І.С. Кона. Вікові етапи та їхня характеристика. Стадії становлення гендерної ідентичності за Ш.М. Берн. Гендерна соціалізація як процес засвоєння соціальних норм, правил, особливостей поведінки, установок відповідно до уявлень про гендерну роль, її формування й призначення. Механізми диференційної соціалізації: диференційне посилення й диференційне наслідування (імітація), спрямування, моделювання, заохочення (підкріплення). Напрями гендерної програми соціалізації дитини. Основні інститути гендерної соціалізації: сім'я, школа, середовище однолітків, література, ЗМІ, іграшки, мова. Школа як інститут і джерело гендерної соціалізації. Організація навчального процесу й навчальних закладів. Спільне й окреме навчання хлопчиків і дівчаток: позитивне й негативне.

Практичне заняття № 5.

Практичне заняття № 6.

Практичне заняття № 7.

Тема 4. Гендерні ролі. Гендерний конфлікт і різноманіття гендерних ролей.

Поняття гендерної ролі. Відсутність єдиної теорії соціальних ролей. Необхідність вивчення жіночих та чоловічих ролей. Значення культури, історичної епохи для формування гендерної ролі. Фази ставлення до гендерної ролі: прийняття традиційних гендерних ролей, двоїсте ставлення до гендерних ролей, гнів, активність, інтеграція гендерних ролей. Теорія андрогінії С. Бем. Образи чоловіка й жінки в суспільній свідомості: типовий чоловік, типова жінка. Проблема сексизму як упередженості та дискримінації прав, статусу, обов'язків, сфер діяльності, домагань та очікувань на підставі належності до певної статі. Проблема сексизму в Україні.

Практичне заняття № 8.

Практичне заняття № 9.

Тема 5. Гендер і насильство. Поняття гендерного насильства і домашнього насильства.

Поняття гендерного насильства. Різновиди гендерного насильства та їх характеристика. Фізичне насильство. Сексуальне насильство. Психологічне насильство. Типи насильства відповідно до віку жінок. Законодавча база боротьби з насильством щодо жінок. Чинники насильства щодо жінок. Об'єктивація жіночого тіла у рекламі. Модель циклічного характеру домашнього насильства за Леоном Уолкером. Наслідки насильства щодо жінок та їх психологічна корекція. Соматична патологія. Особистісні та емоційні порушення. Соціальні наслідки. Особливості надання психологічної допомоги жертвам насильства. Феміністична психотерапія.

Практичне заняття № 10.

Практичне заняття № 11.

8. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
о		л	п	лаб	інд	с.р.
I змістовий модуль.						
Тема 1. Вступ до гендерної психології. Історія розвитку гендерної психології.	18	2	4			12
Тема 2. Базові поняття гендерної психології. Основні напрями досліджень психології гендеру.	16	2	4			10
Тема 3. Розвиток гендерної ідентичності. Гендер і соціум.	20	2	6			12
Тема 4. Гендерні ролі. Гендерний конфлікт і різноманіття гендерних ролей.	18	2	4			12
Тема 5. Гендер і насильство. Поняття гендерного насильства і домашнього насильства.	18	2	4			12
Усього годин	90	10	22			58

9. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми навчання
	Семінарські заняття не передбачені	-

10. Перелік питань для практичних занять

№ заняття	Назва теми	Кількість годин для денної форми навчання
1,2	1. Гендерна психологія як галузь психологічного знання. 2. Розділи психологічної науки, що визначили структуру гендерної психології: диференційна психологія та психологія розвитку. Структура гендерної психології. 3. Предмет гендерної психології: визначення в зарубіжній та вітчизняній науці. 4. Сучасний стан предмету. 5. Мета та завдання гендерної психології на сучасному етапі як нової наукової парадигми аналізу соціальних стосунків. 6. Історія розвитку гендерної психології. 7. Фемінізм як альтернативна філософська концепція соціокультурного розвитку. 8. Виокремлення гендерних досліджень в окрему галузь.	4
3,4	1. Історія появи терміну “гендер”. 2. Порівняльний аналіз підходів до визначення гендеру в	4

	<p>зарубіжній та вітчизняній психології.</p> <p>3. Загальна характеристика категорії гендеру як відмінної від біологічної категорії статі, соціальної за походженням.</p> <p>4. Характеристика категорії “стать” як складної багаторівневої системи.</p> <p>5. Динаміка заміни використання терміну “стать” на термін “гендер” у соціально-психологічних дослідженнях.</p> <p>6. Співвідношення статі та гендеру: біологічного та соціального.</p>	
5,6,7	<p>1. Різні підходи до визначення гендерної ідентичності в залежності від парадигми досліджень.</p> <p>2. Гендерна ідентичність, статево-рольова ідентичність, психологічна стать особистості: співвідношення понять.</p> <p>3. Значення статевої ідентифікації та статевої самосвідомості.</p> <p>4. Психологічна стать особистості.</p> <p>5. Основні характеристики психологічної статі особистості.</p> <p>6. Когнітивні, емоційні та поведінкові компоненти гендерної ідентичності.</p> <p>7. Концепція формування статевої (гендерної) ідентичності І.С. Кона.</p> <p>8. Стадії становлення гендерної ідентичності за Ш.М. Берн.</p> <p>9. Гендерна соціалізація. Механізми диференційної соціалізації.</p> <p>10. Напрями гендерної програми соціалізації дитини.</p> <p>11. Основні інститути гендерної соціалізації.</p> <p>12. Спільне й окреме навчання хлопчиків і дівчаток.</p>	6
8,9	<p>1. Поняття гендерної ролі.</p> <p>2. Необхідність вивчення жіночих та чоловічих ролей.</p> <p>3. Значення культури, історичної епохи для формування гендерної ролі.</p> <p>4. Фази ставлення до гендерної ролі.</p> <p>5. Образи чоловіка й жінки в суспільній свідомості: типовий чоловік, типова жінка.</p> <p>6. Проблема сексизму як упередженості та дискримінації прав, статусу, обов’язків, сфер діяльності, домагань та очікувань на підставі належності до певної статі.</p> <p>7. Проблема сексизму в Україні.</p>	4
10,11	<p>1. Поняття гендерного насильства.</p> <p>2. Різновиди гендерного насильства та їх характеристика.</p> <p>3. Фізичне насильство.</p> <p>4. Сексуальне насильство.</p> <p>5. Психологічне насильство.</p> <p>6. Типи насильства відповідно до віку жінок.</p> <p>7. Законодавча база боротьби з насильством щодо жінок.</p> <p>8. Чинники насильства щодо жінок. Модель циклічного характеру домашнього насильства за Леоном Уолкером.</p> <p>9. Наслідки насильства щодо жінок та їх психологічна корекція.</p> <p>10. Особливості надання психологічної допомоги жертвам насильства.</p>	4
Усього		22

11. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми навчання
	Лабораторні заняття не передбачені	-

12. Самостійна робота

Метою самостійної роботи студента є: навчитися працювати з літературними джерелами та електронними носіями, складати конспекти, аналізувати теоретичний матеріал, складати порівняльні таблиці, структурно-логічні схеми, порівнювати різні наукові концепції, теорії, закономірності та робити висновки.

Види самостійної роботи студента:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до практичних занять (написання конспекту, складання таблиць, структурно-логічних схем тощо);
- виконання індивідуальних самостійних робіт;
- опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списками літератури, рекомендованими в робочій програмі навчальної дисципліни;
- підготовка до виконання міжсесійного та підсумкового контролю знань;
- відвідування консультацій, за потреби (згідно графіку консультацій кафедри психології та педагогіки);
- підготовка до складання диференційованого заліку за контрольними питаннями.

Питання для самостійного вивчення студентами

№ з/п	Назва питань	Кількість годин для денної форми навчання
1.	Історія розвитку гендерної психології. Фемінізм як альтернативна філософська концепція соціокультурного розвитку. Виокремлення гендерних досліджень в окрему галузь. Гендерні дослідження як новий концептуальний проект фемінізму.	12
2.	Порівняльний аналіз підходів до визначення гендеру в зарубіжній та вітчизняній психології. Динаміка заміни використання терміну “стать” на термін “гендер” у соціально-психологічних дослідженнях.	10
3.	Значення статевої ідентифікації та статевої самосвідомості. Вікові етапи формування статевої (гендерної) ідентичності та їхня характеристика. Напрями гендерної програми соціалізації дитини. Школа як інститут і джерело гендерної соціалізації.	12
4.	Значення культури, історичної епохи для формування гендерної ролі. Теорія андрогінії С. Бем. Проблема сексизму в Україні.	12
5.	Об’єктивація жіночого тіла у рекламі. Наслідки насильства щодо жінок та їх психологічна корекція. Соматична патологія.	12

	Особистісні та емоційні порушення. Соціальні наслідки. Феміністична психотерапія.	
Усього		58

13. Індивідуальні завдання

Не передбачено планом.

14. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання.

Словесні та наочні методи навчання використовуються під час лекцій, практичних занять, консультацій, практичні – при проведенні практичних занять.

Під час проведення лекцій використовуються такі словесні методи як розповідь і пояснення.

До числа наочних методів, які застосовуються при викладанні дисципліни, належать: ілюстрація, демонстрація.

15. Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєннями студентами навчального матеріалу здійснюється шляхом опитування й оцінювання знань студентів під час практичних занять, оцінювання виконання студентами самостійної роботи, проведення і перевірки письмових контрольних робіт, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі студентами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань студентів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому практичному занятті.

Модульний контроль є частиною поточного контролю і має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Він реалізується шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування чи написання студентами контрольних робіт), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять, під час групових консультацій або ж за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу студентів. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Підсумковий контроль здійснюється у формі диференційованого заліку.

16. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання, тестування та самостійна робота							Індивідуальне завдання	Диференційований залік	Сума
<i>Змістовий модуль 1</i>									
T1	T2	T3	T4	T5			Не передбачено планом	30	100
10	10	30	10	10					

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна рейтингова система оцінювання	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою для диференційованого заліку
90 – 100	A – відмінно	5 – відмінно
82 – 89	B – дуже добре	4 – добре
74 – 81	C – добре	
64 – 73	D – задовільно	3 – задовільно
60 – 63	E – достатньо	
35 – 59	FX – незадовільно з можливістю повторного складання	2 – незадовільно
0 – 34	F – незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них:

– при семестровому контролі у вигляді диференційованого заліку на поточний контроль може бути відведено від 70 до 100 балів (для допуску до диференційованого заліку необхідно мати не менше 35 балів поточної успішності).

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином:

- робота на практичних заняттях (усні відповіді, виконання практичних завдань, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять) – до 70 балів.

Присутність на лекціях не оцінюється в балах. Пропуски практичних занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене практичне заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів. При тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Студент, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 35 балів у випадку диференційованого заліку), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль Підсумковим контролем диференційований залік. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті імені Юрія Кондратюка».

17. Методичне забезпечення

1. «Гендерна психологія»: методичні рекомендації до практичних занять для студентів спеціальності 053 Психологія другого (магістерського) рівня вищої освіти / Укл. Є.Г. Хоменко. Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2023 року. 16 с.

18. Рекомендована література

Базова

1. Богдан Ж. Гендерна психологія : навч.-метод. посібник. Харків : Друкарня Мадрид, 2021. 155 с.
2. Марценюк Т. Гендерна рівність і недискримінація: посібник для експертів і експерток аналітичних центрів. К., 2014. 65 с.
3. Ткалич М. Гендерна психологія: навч. посіб. К.: Академвидав, 2021. 248 с.
4. Фулей Т.І. Гендерна рівність при здійсненні правосуддя. К.: ВАІТЕ, 2016. 180 с.
5. Щотка О.П. Гендерна психологія: навч. посіб. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. 358 с.

Допоміжна:

1. Говорун Т.В., Кікінежді О.М. Гендерна психологія: навчальний посібник. Київ, 2004: Видавничий центр “Академія”. 308с.
2. Основи теорії гендеру: навч. пос. для студ. ВНЗ / За ред. В.П. Агєєва. К.: К.І.С., 2004. 536с.
3. Ткалич М.Г. Психологія гендерної взаємодії персоналу організацій. Київ, 2016. 265 с.
4. Мазяр О.В. Диференціальна психологія: модульний курс : навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. 284 с.
5. Вілкова О. Ю. Конструктивні та деструктивні функції гендерних стереотипів. Київ, 2005. 231 с.
6. Андрушко Л. Гендерні стереотипи в українській телерекламі. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. Львів, 2012. №. 23. С. 397-407.
7. Кікінежді О.М. Становлення Я-концепції жінки/чоловіка в юнацькому віці. *Humanitarium*. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Переяслав-Хмельницький; Ніжин: Лисенко М. М., 2019. Том. 42, Вип. 1 : Психологія. С. 77-90.
8. Куравська Н. Гендерні стереотипи як джерело гендерної дискримінації та сексизму. *Збірник наукових праць: психологія*. Київ, 2018. №. 22. С. 55-62.
9. Петренко О. Б. Гендерна психологія. Практикум. Рівне : РДГУ, видавець Олег Зень, 2012. 127 с.

19. Інформаційні ресурси

Сторінка курсу на платформі Moodle: <https://dist.nupp.edu.ua/course/view.php?id=4599>